EUROOPAN PARLAMENTTI

2004 *2009*

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

VÄLIAIKAINEN
2005/2175(INI)

30.11.2005

MIETINTÖLUONNOS

johon sisältyy ehdotus Euroopan parlamentin suositukseksi neuvostolle eurooppalaista pidätysmääräystä koskevasta arvioinnista
(2005/2175(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Adeline Hazan

PR_INI_art114

SISÄLTÖ

Sivu

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE 3

PERUSTELUT.....8

EHDOTUS SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE (B6-0455/2005).....9

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE

eurooppalaista pidätysmääräystä koskevasta arvioinnista
(2005/2175(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Adeline Hazanin PSE-ryhmän puolesta esittämän ehdotuksen suositukseksi neuvostolle eurooppalaista pidätysmääräystä koskevasta arvioinnista (B6-0455/2005),

– ottaa huomioon Amsterdamin sopimuksen, jossa ensimmäisen kerran kirjattiin tekstiin tavoite Euroopan oikeusalueen perustamisesta,

– ottaa huomioon Tampereella 15.–16. lokakuuta 1999 pidetyn huippukokouksen päätelmät, joissa asetetaan vastavuoroisen tunnustamisen periaate oikeudellisen yhteistyön peruskiveksi,

– ottaa huomioon 6. helmikuuta 2002 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä[1],

– ottaa huomioon 13. kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä[2],

– ottaa huomioon komission kertomuksen (KOM(2005)0063), joka perustuu neuvoston 13. kesäkuuta 2002 tekemän eurooppalaista pidätysmääräystä ja jäsenvaltioiden välisiä luovuttamismenettelyitä koskevan puitepäätöksen 34 artiklaan,

– ottaa huomioon Puolan (27. huhtikuuta 2005), Saksan liittotasavallan (18. heinäkuuta 2005) ja Kyproksen (7. marraskuuta 2005) perustuslakituomioistuinten antamat tuomiot ja lukuisat vireillä olevat menettelyt erityisesti Belgian välitystuomioistuimessa,

– ottaa huomioon Euroopan oikeudellisen ja poliisiyhteistyön parlamentaarisen valvonnan parantamisesta 17. ja 18. lokakuuta 2005 pidetyt parlamenttien väliset tapaamiset, joissa oli mukana noin sata jäsenvaltioiden parlamenttien ja kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan jäsentä,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A6-0000/2005),

A. ottaa huomioon eurooppalaisen pidätysmääräyksen innovatiivisen ja esimerkinomaisen luonteen oikeudellisen yhteistyön kehittämisessä ja keskinäisen luottamuksen vahvistamisessa samoin kuin sen suoran vaikutuksen kansalaisvapauksiin,

[1] EYVL C 284, 21.11.2002, s. 193.
[2] EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1.

B. katsoo, että komission ensimmäinen arviointi osoittaa, että eurooppalainen pidätysmääräys on ollut tehokas verrattuna luovutusmenettelyyn, joka on hidas, raskas ja vanhentunut; katsoo, että eurooppalainen pidätysmääräys myös vähentää riskejä siitä, että syytetty tai tuomittu välttää oikeuden eteen joutumisen "oikeudellisen suvereniteetin" vuoksi, ja näin ollen se mahdollistaa tehokkaamman taistelun järjestäytynyttä rikollisuutta ja terrorismia vastaan,

C. ottaa huomioon eurooppalaisen pidätysmääräyksen epäpoliittisen luonteen, mikä erottaa sen luovutusmenettelystä,

D. panee merkille usean jäsenvaltion halukkuuden säilyttää elementtejä perinteisestä luovutusmenettelystä (kaksoisrangaistavuuden valvonta, poliittisen vallan puuttuminen oikeudenkäyttöön) tai lisätä sellaisia ylimääräisiä syitä kieltäytymiseen, jotka ovat puitepäätöksen 2002/584/YOS vastaisia, kuten poliittiset tai kansallista turvallisuutta koskevat syyt tai perusoikeuksien kunnioittamiseen liittyvät syyt,

E. ottaa huomioon eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa kohdatut käytännön ongelmat, erityisesti mitä tulee kääntämiseen ja sellaisten erilaisten lomakkeiden käyttöön tai toimittamiseen, jotka eivät ole eurooppalaisen pidätysmääräyksen vaatimusten mukaisia,

F. ottaa huomioon vaikeudet, joita monella jäsenvaltiolla (erityisesti Saksalla) on äskettäin ollut täytäntöönpanossa, sekä tarpeen saattaa kansalliset perustuslailliset tekstit yhdenmukaisiksi puitepäätöksen 2002/584/YOS kanssa kansalaisten luovutusten mahdollistamiseksi (etenkin Puolassa ja Kyproksella),

G. pelkää, että vaikeudet horjuttavat keskinäistä luottamusta ja luovat ketjureaktion, joka vaarantaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisen muiden jäsenvaltioiden toimesta, kuten osoittaa Espanjan "Audiencia nacional", joka kieltää Espanjan kansalaisten luovuttamisen Saksaan Saksan perustuslakituomioistuimen sellaisen päätöksen johdosta, jossa hylätään eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltaminen Saksan kansalaisiin, kunnes perustuslain mukainen uusi täytäntöönpanolaki hyväksytään,

H. muistuttaa, että keskinäiseen luottamukseen perustuvaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta ei voida perustaa lähentämättä edes jossain määrin kansallisia lainsäädäntöjä, kuten parlamentti painotti 15. helmikuuta 2005 antamassaan päätöslauselmassa[1],

I. toteaa, että komission esittämä arvio koskee tässä vaiheessa vain 24:ää jäsenvaltiota ja että sitä on siis viipymättä täydennettävä Italian osalta, joka on viimeinen jäsenvaltio, jonka on saatettava puitepäätös 2002/584/YOS osaksi kansallista lainsäädäntöään,

[1] Kyseisenä päivänä hyväksytyt tekstit, P6_TA(2005)0030.

J. katsoo, että jäsenvaltioiden täytäntöönpano-ongelmat ovat laajalti samankaltaisia, kuten ilmeni 17. ja 18. lokakuuta 2005 parlamenttien välisissä tapaamisissa käydyissä keskusteluissa, ja että tulevaisuudessa tarvitaan enemmän tietojenvaihtoa ja yhteistyötä kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin välillä, jotta voidaan taata puitepäätöksen 2002/584/YOS ja muiden, vielä käsiteltävänä olevien päätösten täytäntöönpano moitteettomien olosuhteiden vallitessa,

K. pahoittelee, että parlamentin rooli eurooppalaisen pidätysmääräyksen hyväksymisessä samoin kuin yhteisöjen tuomioistuimen valvonta sen soveltamisessa ovat rajalliset sen vuoksi, että pidätysmääräys on kolmannen pilarin väline, joka perustuu EU:sta tehdyn sopimuksen 31 ja 34 artiklaan,

L. katsoo, että sopimukseen Euroopan perustuslaista sisältyy lukuisia edistyksellisiä näkökohtia Euroopan oikeudellisen ja poliisiyhteistyön alalla; katsoo, että näiden näkökohtien joukossa "pilareiden" poistaminen ja menettelyjen yhteisöllistäminen vahvistavat Euroopan unionin toimintakykyä samoin kuin tehtyjen päätösten demokraattisuutta ja avoimuutta; korostaa, että tämä osa sopimusta ei ole aiheuttanut keskustelua eikä vastustusta äskettäisten ratifiointikampanjoiden aikana,

M. katsoo, että nykyisin voimassa olevia perussopimuksia on syytä soveltaa kokonaisuudessaan ja että näin ollen olisi otettava käyttöön EU:sta tehdyn sopimuksen 42 artiklassa määrätty keino,

1. suosittaa neuvostolle, että

<u>Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja käytännön täytäntöönpano</u>

a) hyväksytään viipymättä ehdotus neuvoston puitepäätökseksi eräistä rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella noudatettavista oikeuksista ottaen huomioon parlamentin 12. huhtikuuta 2005 esittämässä kannassa[1] ehdottamat tarkistukset; tämä on olennaisen tärkeää, jotta unionin kansalaisille voidaan taata sama oikeudellisen suojelun taso, ja tähän sisältyvien takeiden ansiosta jäsenvaltion kansalaisen luovutus toiseen jäsenvaltioon helpottuu,

b) taataan, että puitepäätöksen 2002/584/YOS täytäntöönpanossa jäsenvaltiot eivät ota uudelleen käyttöön kansalaisiaan koskevan kaksoisrangaistavuuden järjestelmällistä valvontaa, sillä se vahingoittaisi eurooppalaisen pidätysmääräyksen tehokkuutta ja heikentäisi jäsenvaltioiden välistä keskinäisen luottamuksen periaatetta,

c) taataan, ettei yksikään poliittinen vallankäyttäjä voi puuttua eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoprosessiin – tämä aiheutti ongelmia luovutusmenettelyssä; muistuttaa, että vastedes keskusviranomainen ei saa ylittää välittäjätehtäväänsä epäiltyjen tai tuomittujen henkilöiden luovutusmenettelyssä,

d) huolehditaan siitä, että ratkaistaan vaikeudet, joita eräillä jäsenvaltioilla edelleen on puitepäätöksen 2002/584/YOS ajallisessa soveltamisessa, ja että ne eivät hankaloita

[1] Kyseisenä päivänä hyväksytyt tekstit, P6_TA(2005)0091.

sen täytäntöönpanoa niissä jäsenvaltioissa, jotka tähän asti ovat soveltaneet sitä moitteettomasti,

Arviointi

e) huolehditaan yhdessä parlamentin kanssa ja budjettivallan käyttäjien toimivallan puitteissa siitä, että komissiolla on käytettävänään tarvittavat voimavarat täytäntöönpanon laadun perusteelliseen tarkastamiseen, pitäen mielessä sen rooli perussopimusten valvojana,

f) tehdään komission tuella ja koordinoidusti objektiivinen, puolueeton ja perusteellisempi arviointi oikeudenkäyttäjien kohtaamista vaikeuksista eri jäsenvaltioissa sekä täydennetään sitä laadullisella arvioinnilla siten, että eritellään eurooppalaiset pidätysmääräykset rikostyypeittäin,

g) vältetään useiden rinnakkaisten tutkimusten tekemistä tästä aiheesta, vaikka neuvosto voi tuntea houkutusta teettää oman tutkimuksensa, koska kyse on kolmannen pilarin toimesta,

h) tiedotetaan Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioiden parlamenteille ja kuullaan niitä säännöllisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä ja otetaan ne mukaan arviointiprosessiin Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen III-260 artiklan hengessä,

Perusoikeudet

i) valvotaan, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen epäyhtenäinen täytäntöönpano (jos kaikki jäsenvaltiot eivät saata osaksi lainsäädäntöään perusoikeuksia koskevia puitepäätöksen 2002/584/YOS johdanto-osan 12 ja 13 kappaletta) ei luo syrjintää, jos täytäntöönpanovaltion tuomarilla olisi ainoastaan joissain valtioissa velvollisuus valvoa eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhdenmukaisuutta perusoikeuksien kanssa, vaikka tämä teksti perustuu vastavuoroiseen tunnustamiseen,

j) kiinnitetään erityistä huomiota kysymykseen ihmisoikeuksien ja yksilönvapauksien kunnioittamisesta eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisessa, mikä on tehtävä, johon on pyydettävä tulevan perusoikeusviraston myötävaikutusta,

Tehokkuus ja demokratia

k) otetaan viipymättä käyttöön EU:sta tehdyn sopimuksen 42 artiklassa tarkoitettu keino, jotta Euroopan oikeusalueen tiimoilta toteutettavien toimien luonne olisi täysin demokraattinen ja entistä tehokkaampi,

l) valmistellaan puitepäätöksen 2002/584/YOS tarkistamista, niin että voidaan laajentaa niiden 32 rikoksen luetteloa, joiden osalta kaksoisrangaistavuutta ei ole tutkittu,

m) tarkastellaan tietyn jäsenvaltion sellaisten kansalaisten tilannetta, jotka luovutetaan jostakin toisesta jäsenvaltiosta kolmanteen maahan, sillä tällaista tilannetta puitepäätös 2002/584/YOS ei nykyisellään kata; itse asiassa kun jäsenvaltiot

kieltäytyvät kansalaisensa perinteisestä luovuttamisesta, kyseessä voi olla syrjintä Euroopan kansalaisten välillä; parlamentti katsoo, että komission pitäisi antaa parlamentille ja neuvostolle asiaa koskeva ehdotus;

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle ja tiedoksi komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT

Olen laatinut tämän suosituksen eurooppalaista pidätysmääräystä koskevasta arvioinnista kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan nimissä. Tukena olen käyttänyt tuloksia, jotka komissio esittää kertomuksessaan, joka perustuu neuvoston 13. kesäkuuta 2002 tekemän eurooppalaista pidätysmääräystä ja jäsenvaltioiden välisiä luovuttamismenettelyitä koskevan puitepäätöksen 34 artiklaan. Tässä en enää palaa niihin yksityiskohtaisiin huomioihin, jotka sisältyvät kahteen aiemmin esitettyyn työasiakirjaan[1].

Brysselissä kokoontui 17. ja 18. lokakuuta 2005[2] lähes sata unionin jäsenvaltioiden parlamenttien ja meidän valiokuntamme jäsentä. Osa tapaamisesta oli pyhitetty erityisesti eurooppalaiselle pidätysmääräykselle ja sen täytäntöönpanon yksityiskohtien arvioimiselle eri jäsenvaltioissa. Keskusteluissa kävi ilmi sekä saavutettu edistys verrattuna perinteisiin luovuttamismenettelyihin että lukuisat ongelmat, joita esiintyy joko siitä syystä, että täytäntöönpanokeinot ovat kiistanalaisia ja kärsivät joskus kansallisten täytäntöönpanolakien yhteentörmäyksistä perustuslakien kanssa, tai niiden käytännön soveltamisen vuoksi.

Tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen, kuten jäsenvaltioilta, ammattijärjestöiltä ja kansalaisjärjestöiltä saatujen täydentävien tietojen perusteella ja ottaen huomioon parlamentaaristen tapaamisten keskustelut esittelijä näin ollen esittää kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle ja parlamentille hyväksyttäväksi liitteenä olevat yksityiskohtaiset suositukset.

Esittelijä odottaa kiinnostuneena ajantasaistettua arviointia, joka komission on vielä toimitettava Italiasta ja myöhemmin kaikista jäsenvaltioista vuonna 2006, ja toivoo, että ne sisältävät tarkempia laatua koskevia tietoja kuin tässä vaiheessa.

[1] PE 362.745 ja PE 362.744.
[2] http://www.europarl.eu.int/comparl/libe/elsj/events/hearings/20051017/default_en.htm.

1.9.2005

EHDOTUS SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE (B6-0455/2005)

työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan mukaisesti

esittäjä(t): Adeline Hazan

PSE-ryhmän puolesta

eurooppalaista pidätysmääräystä koskevasta arvioinnista

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon 13. kesäkuuta 2002 tekemänsä puitepäätöksen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä,

– ottaa huomioon komission kertomuksen (KOM(2005)0063), joka perustuu neuvoston 13. kesäkuuta 2002 tekemän eurooppalaista pidätysmääräystä ja jäsenvaltioiden välisiä luovuttamismenettelyitä koskevan puitepäätöksen 34 artiklaan,

– ottaa huomioon Puolan ja Saksan perustuslakituomioistuinten äskettäin antamat tuomiot,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan,

1. esittää neuvostolle seuraavat suositukset:

   a) on varmistettava puitepäätöksen saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä, että jäsenvaltiot eivät ota uudelleen käyttöön kansalaisiinsa sovellettavaa kaksoisrangaistavuuden järjestelmällistä valvontaa, sillä se vahingoittaisi eurooppalaisen pidätysmääräyksen tehokkuutta ja heikentäisi jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusperiaatetta;

   b) on kiinnitettävä huomio siihen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen epäyhtenäinen täytäntöönpano (jos kaikki jäsenvaltiot eivät saata osaksi lainsäädäntöään perusoikeuksia koskevia johdanto-osan 12 ja 13 kappaletta) voisi aiheuttaa syrjintää, jos täytäntöönpanovaltion tuomarilla olisi ainoastaan joissain valtioissa velvollisuus valvoa eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhdenmukaisuutta perusoikeuksien kanssa, vaikka tämä teksti perustuu vastavuoroiseen tunnustamiseen;

   c) on vastattava siihen, että poliittinen viranomainen puuttuu tietyissä tapauksissa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevaan menettelyyn, vaikka nykytilanteessa keskusviranomainen ei saisi ylittää välittäjätehtäväänsä epäiltyjen tai tuomittujen luovuttamismenettelyssä;

   d) on otettava huomioon puitepäätöksen ajallisen soveltamisen joillekin jäsenvaltioille aiheuttamat ongelmat ja että se voi aiheuttaa puitepäätöstä asianmukaisesti soveltavien jäsenvaltioiden täytäntöönpanolle ongelmia;

e) on varmistettava, että Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä;

f) on huolehdittava, että oikeusviranomaisten kentällä havaitsemien vaikeuksien tarkempi, objektiivisempi ja puolueettomampi arviointi toteutetaan;

g) on harkittava tulevaisuudessa mahdollisuutta tarkistaa puitepäätöstä, jotta laajennetaan niiden 32 rikoksen luetteloa, joiden osalta kaksoisrangaistavuutta ei tarkasteta;

h) on valvottava, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisessa kiinnitetään erityinen huomio ihmisoikeuksien kunnioittamista ja yksilönvapautta koskevaan kysymykseen;

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle ja tiedoksi komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille.